

Darkness and Light

ד' תשרי שנת ה'תשס"ג

2 Shabbat Shirim - R. Miller - pgs. 18, 19 (Vol. I)

And Lot, who went with Abraham, also had sheep and cattle and tents, so that the earth could not bear them to live together, for their property was vast and they could not live together. And there was a quarrel between the shepherds of Abraham's cattle-herds and those of Lot (this was while the Canaanites and the Perizzites were inhabiting the land). And Abraham said to Lot, Please let there not be a quarrel between me and you, or my shepherds and yours, for we are brothers: look, all the land is before you, please separate from me—if you go to the left, I shall go to the right, and if you go to the right, I shall go to the left.

3

In this incident, it is the timing of the decision to part that is puzzling. What was there in the quarrel of the shepherds that finally convinced Abraham that they could no longer co-exist in peace, as they had done previously? The answer cannot be the simple one, that Abraham was reluctant to associate with Lot, his moral inferior. The qualities of tolerance and hospitality are basic to Abraham's very nature, to the extent that when messengers of God came to him in the guise of wandering idolatrous Arabs (רשיי - כסבור שהם ערביים שמשחחיים לאבק רגליהם) he entertained them with a warmth and lavishness that took no account of their primitive religious standing. And Lot was morally advanced far beyond this stage. Together with Abraham, he had undergone the trial of 'Lech lecha'.

5

Outlooks: Insights - R. Leff - pg. 28

Lot was the personification of *tohu vavohu*. On the one hand, he appeared to be righteous like Avraham: he baked matzos and invited in guests, even at risk to himself. But, in fact, the jumble of darkness pervaded his life: he chose to live among the wicked people of Sodom, lured by the wealth he saw there. Lot's admixture of good and evil represented the antithesis of Avraham's mission in this world.

Living Inspired - R. Tatz - pg. 52, 53.

6 the "tree of the knowledge of good and evil" or to disobey. The world he experienced was perfect; the tree however, held the awesome power to loose evil into the world.

7

A striking question which must be asked is: why is the tree referred to as "the tree of the knowledge of good and evil"? Surely

it should be named "the tree of the knowledge of evil"; it is the source of evil in the Creation, why good and evil? But that is the point exactly. If the tree were of evil only, that evil would be so easily identifiable, so odious and hideous that no-one would ever engage it! It would be the most obvious thing in the world to avoid — it would never present a temptation, an ordeal. It is the knowledge of good and evil combined, confused, which is the problem! "Knowledge" (*da'as*) always means intimate association, intrinsic bonding: the tree combines good and evil so thoroughly that after its fruit is ingested the human becomes a tangled knot of both elements. No situation is entirely clear thereafter. Never can we completely separate our lower selves, our vested interests, from our pure core dimension. And that is the problem.

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. איתא במדרש (ב"ר לט, ט), אמר ר' לוי שתי פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השניה אם הראשונה, ממה דכתיב אל ארץ המוריה היי השניה חביבה מן הראשונה. והיינו דמסתפק בין שני הנסיונות שנאמרו בלשון לך לך איזה גדול וחביב יותר, אם הנסיון של לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך או נסיון העקדה, ולכאורה תמה ביותר איך אפשר לדמותם * בכלל, הלוא נסיון העקדה הוא למעלה מכל השגה, ויותר קשה אצל אדם מלמסור נפשו עצמו, ובמיוחד ע"פ מד"א בספה"ק במאה"כ קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק, שבאותה שעה שאמר לו הקב"ה אשר אהבת נתלבשה כל מדת האהבה שישנה בעולם באהבתו ליצחק, ואין שייך כלל להעריך גדול הנסיון הזה, ואיך שייך להסתפק איזו חביבה.

4 * וישנו יצה"ר בחי' לוט שענינו עירוב טוב ורע, שיחד עם זה שהיה שטוף באהבות נפולות של עוה"ו רצה ליהנות גם מרוחניות, והיה תפץ ללכת עם אברהם אבינו במה שנוגע לעבודת ה'. וכדאי בבית אברהם בשם הרה"ק מנישכיו זי"ע עה"פ וגם ללוט ההולך את אברם, שענינו כמאה"כ (משלי יג) הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע, שתיבת ורועה היא בו' החבור, מכוון לזה שחפץ ב' הדברים כאחד, להיות הולך עם חכמים וגם ורועה כסילים, שטרפו ירוע שע"ז הריהו משתבר לגמרי. וזה היה לוט, שהלך עם אברהם בכל מסעיו, אבל גם ורועה כסילים, שכאשר ראה את סדום ואת כל הכזב כי כולה משקה הלך עם הרשעים, וכאמור שזו בחי' היצה"ר של לוט עירוב טוב ורע. וע"ז אמר אברהם אל לוט הפרד נא מעלי, כי לא יתכנו ב' הדברים כאחד, להנות מרוחניות יחד עם ההנאה מעוה"ו, שהם היפוך וסתירה בעבודת ה'.

8

When Adam confronted that tree, he was pure and the world was pure. Evil existed only as an objective, dispassionate possibility external to himself. But when he ate that fruit evil became internalized within himself and within the goodness of the world and now the human mind can never resolve its doubts entirely, never read the world plainly as the open book it once was. No wonder the mystics refer to the tree of the knowledge of good and evil as "*ilana d'sfeika*" — the tree of doubt!

What happens after man eats from the tree? He hides in the garden. Hides from Hashem, Who is everywhere! How could Adam imagine that he could hide — he knew Hashem as no human has ever since, knew deeply that Hashem is all-seeing and all-knowing? How could he hope to escape by hiding? The answer is that he no longer sees reality clearly — on the one hand he knows Hashem exists, that is why he is hiding! But on the other hand, he somehow thinks, incredibly, that he can hide! *What a most deeply pathetic figure he has become, hiding from that which he knows is inescapable and yet fooling himself anyway. Is that not the description of our lives?

11

Ibid - pg 27, 28

The confusion introduced by Adam's sin became the principal tool of the yetzer hara (evil inclination). As the Baal Shem Tov explains, the Satan will be held culpable in the future not for attempting to seduce man into sin — that is his function — but rather for making the sin appear as a mitzvah. Thus we tell ourselves when we sleep late and miss davening with a minyan that our sleep is a mitzvah and our intention is only to learn Torah with a clearer head that day. This is the *tohu vavohu* of the yetzer hara. Torah is the remedy.

על אור חסד - נר אלוקים (משלי כ'), כינה החכם מכל אדם נשמת אדם

"נר אלוקים", שהיא חלק אלוק' ממעל, ואורו של נר זה הוא רב עד למאוד, ואי

13

The Jewish Self - R. Kagan pg 19

Our inner connection to an infinity which reaches beyond our individuality is not an incidental attribute or an icon of a particular culture. This connection defines our humanity; it is the only characteristic which distinguishes us from the rest of creation. Monkeys make tools and can be trained to recognize and exchange symbols. Dolphins play, and machines can be programmed to give sophisticated responses to questions. But no animal will ever contemplate the divine root of its own being and consciously develop and integrate itself with that divinity; no computer will ever pray. To lose this inner connection is to lose our humanity. It is no accident that as we forget that which makes us human, we come to view ourselves as intelligent animals or machines. We have lost any sense of our radical uniqueness because we have become blind to that which defines us—our connection to the transcendent realm of Spirit.

אכן מיכן אנו דנין גם לאידך גיסא, שכינון שצריך לאור גדול כל כך, הרי זו ראי' שהחושך אצל האדם גדול הוא עד למאוד, ולגרש חושך גדול זה, צריך לנר אלוקים.

16

Path of the Just - R. Kagan pg 36

it. For the evil inclination literally blinds his eyes and he becomes as one who walks in the darkness, where there are stumbling blocks before him which his eyes do not see. As our Sages of blessed memory said (*Bava Metzia* 83b), "You laid down darkness and it was night" (*Psalms* 104:20). This refers to this world which is similar to night." How wondrous is this truthful commentary to him who concentrates upon understanding it.

The two thousand year period preceding the era of Torah is described as *tohu vavohu* — an era of confusion, of light and dark mixed together and not easily delineated one from the other. With the sin of Adam, the relative terms good and evil, replaced the absolutes of truth and falsehood. The various shades of good and evil became a confusing admixture.

The Torah, by contrast, distinguishes absolutely between pure and impure, light and darkness, life and death: "Behold I have placed before you today life and good, and death and evil" (*Devarim* 30:15). Only the Torah allows us to separate the light from darkness, to perceive good as absolute truth and evil as absolute falsehood.

14

Ibid - pg 21

We are motivated to press against this limitation by the faint echo of a deeper self which cries out from below the surface. When we gaze inward we catch a fleeting glimpse of something not confined by the finitude of our world. We have all had times when we experienced a self far deeper than the one we are familiar with day to day. Whether through a profound closeness to another person, meditating on the beauty and power of a natural scene, or in a moment of quiet inner peace, we have achieved a passing clarity that there is much more to our selves and reality than we are normally aware—that a more unified and expansive realm of being lies just beyond our conscious reach.

שכינון חסד

15

17

For the darkness of night can cause two types of errors in relation to a man's eye: it may either cover his eye so that he does not see what is before him at all, or it may deceive him so that a pillar appears to him as a man, or a man as a pillar. In like manner, the earthiness and materialism of this world is the darkness of night to the mind's eye and causes a man to err in two ways. First it does not permit him to see the stumbling blocks in the ways of the world, so that the fools walk securely, fall, and are lost without having experienced any prior fear. As Scripture states (*Proverbs* 4:19), "The path of the wicked is like pitch darkness; they do not know upon what they stumble," and (*Proverbs* 22:3), "The wise man sees

The second error, which is even worse than the first, stems from the distortion of their sight, so that they see evil as though it were goodness itself, and good as if it were evil, and, because of this, strengthen themselves in clinging to their evil ways. For it is not enough that they lack the ability to see the truth, the evil staring them in the face, but they also see fit to find powerful substantiations and empirical evidence supporting their evil theories and false

20 אך הכתוב אומר "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה", ואחז"ל שקין הביא מן הגרוע שבפרי האדמה, והדבר לכאוי תמוה שהרי לא הי' צריך לפירוטיו, שכל העולם לפניו, ולא הי' לו מה לעשות בכל פרי האדמה, ומן ההכרח שיהיו נרמזים ואנפי"כ חס מלהביא מנחה ממיטב פרי האדמה, ונתן מן הגרועים שבהם, וכל עיקר שהביא מנחה לה' לא הי' מחמת ציווי, ולא הכריחו שום דבר אלא שכלו והכרחו הביאוהו להקרבת הקרבן, וא"כ איך זה נתן מן הגרוע שבפרי האדמה.

21 אלא כך הוא מהלך הדברים, האור והחושך בנפש האדם משמשים בערכוביאל, ואין אחד מהם מסלק את חבירו, אלא האור והחושך משמשים יחדיו, ונפשו מלאה סתירות, מצד אחד אורה רב מאד, "נר אלוקים" עד כדי הכרה בסוד הקרבנות, ועם אור גדול זה, הוא שרר בחושך ואינו מקריב קרבן מן הטוב שבפרי האדמה אלא מן הגרוע שבהם.

22

Sidos Messar - R. Shneakwitz pg. 70-71

Rashi explains that the reason Yaakov cried was because he had not brought any gifts for Rachel. Although he had set out on his journey laden with gifts, his nephew Elifaz, Esav's son, had waylaid him on his journey and had taken all his possessions. Esav had instructed him to kill Yaakov, but having grown up under Yitzchak's guidance, Elifaz could not bring himself to do it. He stood there caught in a dilemma between disobeying his father on the one hand and committing the heinous act of murdering his uncle on the other. It was Yaakov who solved his problem by advising Elifaz to take all he had, thereby impoverishing him. This would be considered as carrying out his father Esav's instructions, for עָצֵי נֶשֶׁב נֶקֶט, a poor man is considered as dead (see Nedarim 7b).

23

Let us take a closer look at Elifaz's inner conflict at the time that he met up with Yaakov. On the one hand, being a disciple of Yitzchak, the injunction against murder was so deeply ingrained in him that he could not bring himself to kill Yaakov. On the other hand, his father's exhortation to kill Yaakov had to be fulfilled in order to 'honor his father.' Here then, is an example of a person in whom both good and evil are exerting a powerful influence: indeed a tug-of-war between light and darkness in his soul.

[pg. 72]

26 How do we understand this duality of forces brought to bear on man? Does not קָדַעַת כֶּן נֶשֶׁב נֶקֶט, a bit of light dissipate a lot of darkness?

The answer is that 'darkness' in the human being is not merely the absence of light. It is a rather a powerful force in its own right, asserting itself in a person even in the presence of a powerful source of light. This is similar to the darkness of the macro-world, as the prophet declared: וְיָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ וְיִבְרָא חֹשֶׁךְ, Who forms light and creates darkness (Yeshayahu 45:7); darkness is described as a positive entity, a 'creation.' Ramban also uses this concept to explain the darkness of Egypt as being not the absence of sunlight but rather an entity of darkness which descended upon Egypt and extinguished all light (see Ramban, Shemos 10:21).

כתי' "ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו וגו'" (בראשית ד' ג' ד'), וכי ו... "הבינו האנשים הללו סוד גדול מהקרבת והמנחות", והנה נתבונן נא, קין עמד מעצמו על סוד הקרבת הקרבנות שהוא ענין עמוק ונשגב, לא הי' לו מורה ומלמד על כך, אלא מתוך הכרה עצמית הגיע לכך, ואייכ הגיע למדרגה גבוהה מאד, ואילו הבל הי' לא מעצמו הגיע לכך, אלא למד מקין אחיו, וכלשון הכתוב "והבל הביא גם הוא וגו'", "לכאוי הי' קין במדרגה גבוהה יותר מהבל אחיו."

24 This incident involving Elifaz contains an even more profound example of the intermingling of 'light and darkness.' The basis for his intended act of murder was the fulfillment of the mitzvah of honoring his father. The very 'light' itself had become corrupted and distorted by the darkness.

25 We now understand why it was precisely Elifaz, of all Esav's children, who was the progenitor of the wicked nation of Amalek. For the other children had only the wicked nature of Esav to propagate, which in itself could not produce the absolute evil of Amalek. It was only an Elifaz who had studied under Yitzchak and had absorbed his teachings, in addition to the evil essence of his father Esav, who would distort and corrupt the teachings of the Torah to such an extent as to transform them into the evil colossus known as Amalek. The essence of Amalek, then, is not merely evil incarnate, rather, it is the fusion of evil and goodness which forms a monstrosity which is not possible to be produced by evil alone.

27

[pg. 72]

understand the prophet Eliyahu's exhortation to Israel, עַד מָתַי אֶתֶם נִסְתַּחֲזִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים, אִם הוּא הָאֱלֹהִים לָבוֹ אֶתְרִי, וְאִם הַבַּעַל לָבוֹ אֶתְרִי, How much longer will you hesitate between two doorsteps? If Hashem is the true God then follow Him, and if the Baal is, then follow him (I Melachim 18:21).

"Indeed, if you believe it is the Baal," Eliyahu told them, "then serve him alone but do not combine it with the Divine." The worship of Baal alone is not nearly as bad as combining it with the worship of God. The 'light' of Torah, when combined with Baal, does not mitigate its evil but rather feeds and fans its flames.

ע'ה"ו י"ח

ע'ה"ו י"ח

28

יש להבין איך שייד לקבוע מועד על ריחוק מהבורא. אך הנה יש עוד מצב שלישי, מלבד קירוב וריחוק, והוא מה שכתב רבינו יונה על אנשים אשר מקרב לבם אבד חשבון על נפשם, כי גוי איבד עצות המה, וכמה הם במדרגה התחתונה (שע"ת ב. ט.).

מקרב לכם אבד השבח על נפשם - לא קרוב ולא רחוק - פורה באויר, ויכול לדמות שהוא אדם שלם ובאמת הוא רשע, חושב שהוא עושה מצוות ובאמת זה עבירות - עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנסם. והי המדרגה המתחננת, יותר גרועה מהכל.

32

Shabbat Shurim - R. Miller - pg. 21

The will to repent can be frustrated in two ways, according to 'Sefer Ha-Ikkarim'. One is if the sinner is oblivious to his wrongdoing, impregnable, therefore, to remorse and repentance. The other is if he persists in justifying his sin, rationalising it into a virtue, removing it from the category of sin, and himself from the possibility of repentance.

33

The tendency to rationalise on the one hand nullifies any benefit that might be gained from the concern and guidance of others, who see more clearly the wrong that has been committed. No rebuke is of avail, if it only sets in motion a reflex of self-justification. On the other hand, it has an equally pernicious effect on others: those who hear such rationalisations are only too likely to find them plausible, a welcome release from irksome restrictions.

34

Ibid - pg. 22

These two effects of the tendency to rationalise forced Abraham to part from Lot, his nephew. Rashi shows how this tendency marked the character of Lot, in his account of the shepherds' quarrel.

לפי שהיו רועיו של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים ורועי אברהם מוכיחים אותם על הגזל הם אומרים נתנה הארץ לאברהם ולו אין ירש ולוט יורשו ואין זה גזל והכתוב אומר והכנעני הפריזי או יושב בארץ ולא זכה בה אברהם עדיין. 10

Abraham's shepherds were rebuking those of Lot for allowing their sheep to graze in fields not belonging to them, in fact for committing robbery. In response, Lot's shepherds fabricated a chain of reasoning to deny any injustice in what they were doing: claiming that in reality the land belonged to Abraham (this in spite of the fact, of which the passage reminds us, that at that time the Canaanites and the Perizites had possession of the land, and Abraham had as yet no right to it), that he had no heir, and that as Lot would be his heir, there was no robbery involved in their deeds. At all costs, they were determined to justify their behaviour: the neat structure of logic served only to this end.

35

Abraham knew this tendency and feared its effects on his own household, that it might corrupt them, and distort their clarity of moral vision. He also realised that this characteristic would make futile his own efforts to point out any wrongdoing on Lot's part. Lot had a closed mind and sealed conscience: in these circumstances, there could be no communication between himself and Abraham . . . 'If you go to the left, I shall go to the right.'

This is also the way in which Rashi explains the phrase - אנשים אחים דומין בקלטהר פנים, they resembled each other, but the resemblance was superficial, even in the moral sense. In those actions where good is clearly distinguishable from evil, they were alike. But in the depths of their hearts, the difference between them appeared: the one still torn by desires distorting his perception, the other pure in soul and lucid in intellect.

30

על זה תבט ירמיהו הנביא את דודו: איך תאמרי לא נסמאתי, אחרי הבעלים לא הלכתי - ראי דרך בניא, דעי מה עשית? (ב. ב. ג.) גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים. לא במחלת מצאתים כי על כל אלה - ותאמרי כי נסית, אך שב אמן ממני. הנני נשפט אותך על אמרך לא חסאתי? (ב. ל. ד. ה.). הרי נתוכחו עם ירמיהו. והאמינו באמת כי אין זול בכשב. וגם על העבודה זרה ועל שפיכת הדמים נצאו תירוצים. והנה א' אמת ה': על רשע המודה על שטעו הוא יכול לרחם. אך לא על מי שאבד חשבון מלבנו! ר"ש בן הלמא אומר: אמר הקב"ה לירושלים על מה הבאתי כל המשפטים הללו? בשביל שאמרת לא חסאתי, שגא' הנני נשפט אותך על אמרך לא חסאתי (ילקוט שם).

31 זה היה מצב הדור לפני חורבן הבית. אך בבוא החורבן נפקחו עיניהם והכירו את עצמת ריחוקם, ועל הכרת הריחוק הזה קבעו מועד של ריחוק, ועומק הענין הוא זה: כאשר אדם עומד על עצמת ריחוקו ממנו ית' הוא מבחין: אמנם רחוק, אבל יחס יש כבר בינו לבין בוראו, משאיכ' כאשר אבד לו חשבון על נפשו ששם אין כל יחס. הלא א' אמת ה', ובאיבוד החשבון הוא חי לגמרי בשקר, ושם אין יחס: בעמדו על הריחוק הוא מצטער על הריחוק, אבל הוא עמד על האמת, ונקודת האמת הזאת כבר מקרבתו אליו ית'. די בהכרת אמת זאת, אף שהריחוק הוא נורא לקבוע עליה מועד של ריחוק!

36

To those of Lot's stamp, in all ages, nothing is sacrosanct. Even the Torah itself can be perverted into a Sam ha-Mavet, a fatal poison, can be exploited to justify actions of oppression and robbery. There is no limit to the ingenuity of the force of evil in the world and in the individual. Only through a kind of inner purity, can man's faculties function as they were destined: can the eyes see clearly, the mind guide truly. And the Torah itself can then yield up its healing properties, as a Sam ha-Chayim, an elixir of life.

37

Outlooks: Insights - R. Giff pg. 28

The idol worshippers of Avraham's generation did not hide their idolatry physically, but spiritually. They masked it as righteousness and honor to God. They created ideologies to cloak their sins in light and virtue. Prior to Avraham no one was able to expose the sham, to delineate the light and darkness. This failure prevented them from exercising any lasting influence on those they admonished. They could not break the idols.

Only Avraham saw the light and darkness in their true perspective and conveyed this to the masses. He exposed evil for what it was and thereby transformed the idol worshippers into believers in God. Avraham's life work, then, was the beginning of the era of Torah, the delineation of light and darkness.

Since Avraham's unique ability was to distinguish between light and darkness, he could welcome into his house wanderers who bowed to the dust of their feet, yet found it necessary to distance himself from his nephew Lot. His very resemblance to Lot made it imperative that he separate himself so as not to confuse his true righteousness with Lot's apparent righteousness. "Separate yourself from me," Avraham told Lot, "for we are brothers." Rashi explains the term "brothers" - "They looked alike."

As descendants of Avraham, who introduced the era of Torah, it is our task to toil in Torah to discern truth from falsehood, light from darkness, the holy from the profane.

41- Living Inspired - R. Tatz - pgs. 54, 55

After his expulsion from the garden, Adam cannot go back. Placed as guards outside the garden are Beings wielding swords. The swords are unusual — they flash blades turning continually: "es lahav ha' chereo ha' mis'hapeches — the blade of the turning sword". There are commentaries who explain this symbolism: the turning sword is the lethal weapon of doubt. Today one's reality appears thus and tomorrow different. Always. And man cannot find the road back to the garden — the garden keeps eluding him, the road keeps changing. Not only is he confused about where he is, but the road back to clarity is in doubt too.

42 Ibid - pgs. 55, 56

Our condition requires a lifetime of separating good from bad, extracting the pure, the spiritual, the good, and ejecting the evil, exposed for what it is. Our life's work is to strive for this clarity. Everything needs to be examined for its element of kedusha, holiness, and that holiness extracted. The verse states "va'ani esbol va'amalet" — Hashem Himself says "And I shall bear, and I shall expel" — forcibly eject the evil eventually.

עולם הוא לשון העלמה; יש בו מקום לטעויות רבות. גם הגוף עם היצר גורם לעירפול רב. הוא אשר אמרו חז"ל: "תשת חשך והי לילה — זה העולם הזה הדומה ללילה"

40 ענין התורה

הוא להאיר את העולם הגוף ולהורות אורה חיים ברור בכל מצבי העולם הגוף. כך רצה הקב"ה. ועל מתכונת זו העמיד את הבריאה של השית אלפין שנין. שנברר את העולם בתכלית בירוד בכח תורתו הקדושה. עד שכל מה שאדם התורה עושה בעולם הוא בגודל בירוד רצונו ית'.

43

Ibid p. 57.

So our ordeals are confusing. That is their essence. Our task is to develop the tenacity to hold onto the truth even when tempted to see it change. Our goal is to break through into clarity — that is transcendence! And that is the meaning of "Ein simcha K'hataros ha'sfeikos — There is no happiness like the resolution of doubts". The greatest happiness is simply knowing one's direction. Even if one has not yet started along the road; simply knowing which road to follow in life is a great elation. Torah is that direction, and one's chelek, one's personal portion in Torah is that road.

44 נתיב וי' ט"ו - ז' - ס"ב - ס"ג

י"ל הענין דהנה מובא ביסוד העבודה (ח"ד א, ב) בשם האר"י הק', דאינו דומה אדם לאדם מיום בריאת אדם הלאה ואין אדם אחד יכול לתקן מה שעל חברו לתקן. והיינו שכלל אדם יש את יעודו ותפקידו אותו עליו לתקן בחייו, ובכלל זה גם הענין המיוחד עבודו יד לעולם לתקנו כידוע. והקב"ה מעמיד לכל אחד את כל הנסיבות והתנאים שיכול על ידם לתקן את אשר מתפקדו לתקן, ולמלאות יעודו ותפקידו בעולמו. כל תנאי החיים של האדם בגשמיות וברוחניות, הטובים הרעים, כולם ניתנו לו כפי השייך לתיקון עולמו, שרק ע"י תנאים אלו יוכל להגיע ליעודו, ובלעדיהם לא יוכל לתקן את אשר תפקידו לתקן. וכיון שלכ"א יש כל אחד, לזה מיוחד, לכן שונים תנאי החיים של כל אחד, לזה חיי קלים ולשני החיים קשים יותר, ובאופן כללי הרי גם כפי הנראה לעינים יש לכל אדם את יתודו של מהלך חיי שאין להשוותו למהלך חיייהם של אחרים. והוא כיון שלכ"א יש תפקידו המיוחד אליו נותנים לו כל התנאים המתאימים בכדי שיוכל למלאותו. ואין המצבים הקשים בחיי האדם הם ג"כ אמצעים שניתנו לו בכדי שיגיע אל תקונו, שאין רע יורד מן השמים, הכל הוא לטובת האדם כדי שיתקן בזה את השייך אליו, שע"י ישיג יעודו ותפקידו בעולמו.

45 ובמיוחד ש"ד ענין זה בענינים הרוחניים, עניני טבעיות התכונות הנפש, שלכל אחד יש הטבעיות

ותכונות הנפש המיוחדים אליו. יש שגולד עם מדת ותכונות טובות, ויש הטובים מטבעיות ומדת רעות, נגוד בכעס או בראיה ובאה וכיוצא בזה שאר המדות הרעות. הכל הוא כדי שיוכל לתקן את מה שהוא צריך לתקן ויעודו בעולמו. ולא רק התכונות

51 - The Jewish Self - R. Kagan - p. 27

The potential gain is the acquisition of self, and a sense for its meaning, significance, and place in the world. If our own anxious doubts in this area are not motivation enough, let us remember that the only truly valuable gift that we can give our children is our self. What are we to give them if we have none?

48

והוא פי' לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. לך לך, היינו אל יעודך, אל תקן נשמתך מה שאנתו צריך לתקן בעולם הזה, שהו עיקר תפקידו של יעודי, כדאי בתורת אבות כי גם אם יהי יעודי בעוה"ו לומד ומתפלל ועוסק במעשים טובים, הרי אם אינו מתקן את יעודו מה שצריך לתקן בעולם, או כשעולה לעולם העליון שואלים אותו מה פעלת בעולם הזה, פי' שהי לא תקנת את העיקר, את שהיה תפקידך לתקן שזה היה יעודך בעולם. וזה הוא דבר ה' אל אברהם, שנכלל בזה גם הוראה לכלל ישראל ודעו של אברהם, לך לך פי' להגיע אל תקון הנשמה השייך אליך ולתכלית המיוחדת אליך. עלך לצאת מארצך וממולדתך ובית אביך. היינו מכל התנאים והתכונות והטבעיות שלך. והנה השרשים של כל התכונות והטבעיות נובעים מ' ענינים אלו. יש תכונות ששרשם מארצך, לכל ארץ יש את התכונות הרעות השייכים אליה כגון רציחה וגזל וכדו', ששרשיהם מתפשטים אל כל בני הארץ.

ויש השייכים ממולדתך, הם התכונות הרעות שיש בכל משפחה והמדות שמצד התורשה. ויש הנובע מבית אביך, שלפי ההתנהגות בקדושה של הנהגים נמשך כמ"כ על בנייתם. ועל זה נאמר לך לך, להגיע לתקון ולתכלית שלך. עלך לצאת מכל התכונות הרעות של ארצך וממולדתך ובית אביך, אשר כל אלו שייכים לאדם לפי שרשם נשמתו ותפקידו, ואו תגיע אל הארץ אשר ארצך, לתקון הגמור של נשמתך שהוא יעודך בעולמך.

ועפ"ו נבוא לכי' מאמר ר' לוי איני יודע אי זו חביבה האם לך לך מארצך או לך לך אל ארץ המוריה, היינו שהם ב' מיני נסיונות העומדים בחי' והאדם, יש את המלחמה התמידית בבחי' לך מארצך, היציאה מהתכונות והטבעיות, שזה נסיון תמידי בכל עת ובכל שעה, שעל כל צעד ושעל הריחו עומד בנסיונות, שמתגברים עליו תכונותיו הרעות ותאוותיו ותודי' צריך לעמוד עמהם בקשר מלחמה. וישנו נסיון כמו העקדה, שהוא אמנם קשה הרבה יותר, אך הוא נסיון חד פעמי, וכענין פחו עליו יצרו. והשאלה היא מה תביב יותר האם המלחמה התמידית שהיא קשה ביותר,

49, או בחי' הנסיונות כנסיון העקדה שאמנם הינם באופן חד פעמי אך קשים הרבה יותר, שאז צריך למסור עצמו לגמרי בלא להשאיר שום שיעור לעצמו, בבחי' לך אני וכל אשר לי, שאין דבר קשה יותר מנסיון כזה. אך המשותף לכל הנסיונות שהם בחי' לך לך, שמסבב הסיבות סיבבם אליו שעל ידם יגיע אל תקון נשמתו ויעודו בעולמו.

50

ונאמר זאת בלשון הליכה, להורות שזה תפקידו של יהודי, ללכת ולהתקדם תמיד בדרכו אל יעודו. ומדומן ב' הפעמים של לשון הליכה, כי הציווי ללכת ולהתקדם בעבודת ה' שייך בכל תקופות חיינו של איש יהודי, וכמו שג"פ אלו היו ב' תקופות בחיי אברהם. לך מארצך נאמר לו עוד קודם שנכנס לארץ ישראל, ותתהלך לפני ה' תמים נאמר לו אח"כ כאשר היה כבר בן צ"ף שנים, ולך לך אל ארץ המוריה נאמר לו בתקופה המאוחרת יותר